

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članrino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po 2 Din od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Program Glavne skupščine in kongresa UJU v Ljubljani, dne 5., 6., in 7. avgusta t. l.

Vsak udeleženec dobi ob prihodu v Ljubljano kongresno brošuro, iz katere so razvidni vsi podrobni podatki zborovanj in prireditev v teh dneh ter podrobna navodila za vse udeležence. Na železniški postaji na glavnem kolodvoru v Ljubljani bo poslovala centralna kongresna pisarna, v kateri se mora vsak udeleženec javiti in se legitimirati, da dobi kongresni znak in vse potrebne dokumente.

Dne 5. avgusta (nedelja)
dopoldne.

I.

Seja Glavnega odbora UJU ob 8. uri dopoldne v mestni posvetovalnici na magistratu.

Dnevni red:

1. Izveštaj izvršilnega odbora.
2. Predlogi namenjeni skupščini.
3. Sporazum o delu zborovanja delegatov, glavne skupščine in kongresa.

II.

popoldne.

Ogledovanje mesta: Rožnik — Frančeski čkopi — Bellevue. Zbirališče ob 3. uri pred Narodnim domom, Aleksandrova cesta pri spomeniku Primoža Trubarja. (Samo za nedelegate, delegate opozarjamo na delegacijsko zborovanje ob 5. uri v hotelu Union.)

Zborovanje delegatov učiteljskih društev in Glavnega odbora UJU ob 5. uri popoldne v veliki dvorani hotela Union.

Dnevni red:

1. Otvoritev zborovanja in overjenje polnomočja.
2. Razdelitev na sekcije, katere bodo vzele v prednes teme, ki so na dnevnem redu kongresa.
3. Sporazum o najvažnejših učiteljskih zahtevah, ki jih je treba unesti v resolucije kongresa.

III.

zvečer.

Ob 7. uri zvečer pozdravni večer na vrtu restavracije Zvezda, Kongresni trg. Na sporedu: godba, petje, nagovori itd.

Dne 6. avgusta (ponedeljek)
dopoldne.

I.

Tretja glavna skupščina UJU ob 8. uri dopoldne v veliki dvorani hotela Union.

Dnevni red:

1. Otvoritev skupščine.
1. Izbor potrebnih odborov in sekretarjev.
3. Poročilo o delu Glavnega in Nadzorovalnega odbora Udruženja.
4. Proračun (budget) Udruženja za l. 1923./24.
5. Predlog za izpremembo pravil.
6. Poslovnik.
7. Izvolitev Glavnega in Nadzorovalnega odbora Udruženja.
8. Predlogi.

Ogledovanje mesta: Muzej — tobačna tovarna, Zbirališče pred opernim gledališčem v Gledališki ulici ob 9. uri dopoldne. (Samo za nedelegate, delegate opozarjamo na Glavno skupščino ob 8. uri dopoldne v hotelu Union.)

II.

popoldne.

Tretja glavna skupščina UJU v veliki dvorani hotela Union (nadaljevanje).

Ogledovanje mesta: Strojne tovarne in livarne (zvonarna) — Ljubljanski grad — zbirališče ob 3. uri popoldne na št. Jakobskem trgu. (Samo za nedelegate, delegate opozarjamo na nadaljevanje Glavne skupščine UJU v hotelu Union.)

III.

zvečer.

Velika javna telovadba, ki jo priredita na čast udeležencem kongresa obe ljubljanski sokolski župi ob 7. uri zvečer na trgu Tabor. Spored je razviden iz lepakov.

Narodna zabava. Po končani telovadbi se vrši istotam narodna zabava.

Dne 7. avgusta (torek).

I.

dopoldne.

Drugi kongres UJU. Pričetek ob 8. uri dopoldne v veliki dvorani hotela Union.

1. Otvoritev kongresa.
2. Volitev odbora in sekretarjev.
3. Pozdravi.
4. Referati:

a) O jedinstvu osnovnega pouka v naši državi z obzirom na učne predmete v katerih je treba izvesti jedinstvo in enotnost pouka v celi državi.

b) Višja učiteljska izobrazba, v zvezi z vprašanjem Višje Pedagoške Šole, vprašanjem o sprejemanju učiteljev na Univerzo in vprašanjem reorganizacije učiteljskega.

c) Problem moderne vzgoje v jugoslovanskem pravcu, dr. Stane Rape, učit. osn. šole v Ljubljani.

5. Predlogi.

Ogledovanje mesta: Umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu, Zbirališče pred Narodnim domom, na Aleksandrovi cesti ob 11. uri dopoldne.

II.

popoldne.

Ogledovanje mesta: Plinarna in elektrarna, Zbirališče pred drž. učiteljskim na Resljevi cesti, št. 10. ob 2. uri popoldan.

Ogled tovarne za papir v Vevčah. Zbirališče pred deželno bolnico, ozir. gluhozemnico na Zaloški cesti in za one, ki se peljejo s tramvajem, pri tramvajski remizi ob 2. uri popoldan. Pešizlet ob Ljubljani.

III.

zvečer.

Koncert Glasbene Matice na čast udeležencem kongresa ob pol 9. uri zvečer v veliki dvorani hotela Union.

Dne 8. avgusta (sreda).

Izleti po Sloveniji.

Kamniške planine: 8. avgusta, Kamniška Bistrica, Kamniško sedlo. Dvodnevni izlet. Odhod iz Ljubljane z državnega kolodvora ob 8.02 uri zjutraj. Povratak iz Kamnika dne 9. avgusta ob 16.05 uri popoldne.

Bled in Bohinj: 8. avgusta, Javornik, Vintgar, Bled, Bohinjska Bistrica. V Bohinjski Bistrici prenočevanje. — 9. avgusta: zjutraj peš do Bohinjskega jezera, k izviru Savice. Odhod iz Ljubljane 8. avgusta na glavnem kolodvoru ob 6.47 zjutraj. Povratak 9. avgusta na glavni kolodvor v Ljubljani ob 21.45 uri zvečer.

Triglavska tura: 8. avgusta, Mojstrana — Vrata — Triglav. — Sedmera triglavska jezera. — Bohinjsko jezero. — Bled. — Štiri do petdnevni izlet. Oprema turistovska. — 8. avgusta. Odhod iz Ljubljane na Glavnem kolodvoru ob 6.47 zjutraj. Prihod v Mojstrano ob 9.56 dopoldne. — Slap Peričnik, 1 uro (daljši odmor). — Vrata, Aljažev dom, 2 uri (Prenočevanje.) — 9. avg. zjutraj čez Prag na Kredarico (2515 m). — ur. (Prenočevanje.) — 10. avgusta. Vrh Triglava (2864 m), 1 uro. — Sedmera triglavskih jezer. — Koča pri Sedmerih triglavskih jezerih, 5 ur. (Prenočevanje.) — 11. avgusta. Bohinjsko jezero. Slap Savice, 3 ure. Bohinjska Bistrica,

2½ ure. (Prenočevanje). — 12. avgusta. Odhod na Bled ob 4.08 zjutraj. Povratak, prihod v Ljubljano ob 18.41 ali 21.16 zvečer. — Tega izleta se lahko udeleže tudi izletniki brez turistovske opreme, ki nameravajo samo do slapa Peričnika (enodnevni izlet) ali v Vrata — Aljažev dom (dvodnevni izlet).

Čehoslovaško učiteljstvo v Ljubljani.

V petek, 20. julija popoldne je prišlo v Ljubljano z dolenskim vlakom nad 40 slovaških učiteljev, ki so priredili poučno potovanje po Jugoslaviji ter so posetili Vojvodino, Srbijo, Bosno in Hercegovino, Dalmacijo in Hrvatsko ter končno Slovenijo, kjer so si ogledali razne prirodne krasote Slovenije.

Čehoslovaškemu učiteljstvu je bil ves čas njihovega potovanja pridružen šef kabineta ministra prosvete g. Jovo P. Jovanović, ki je tudi spremljal goste v Ljubljano.

Na glavnem kolodvoru je došlo goste ob sviranju godbe Jugoslovenskih železničarjev pozdravilo zastopstvo Udruženja Jugoslovanskega učiteljstva. Ko so tovariši iz Slovaške stopili iz vagonov, jih je najprej pozdravil v imenu vlade, oddelka za prosveto, višji šolski nadzornik, ravnatelj dr. Janko Bezjak, ki je orisal kulturne stike Jugoslov. s češkim narodom, imenoval največje češke kulturne delavce in velmože ter povzdigoval češki narod kot naše kulturne voditelje v preteklosti in naš vzor za bodočnost.

V imenu Pov. UJU v Ljubljani je pozdravil mile goste tov. Luka Jelenc, ki se je v svojem govoru spomnil stanovskih stikov s čehoslovaškim učiteljstvom v preteklosti, skupnih bojev in delovanja. Da ti skupni stiki niso pojenjali, nam je dokaz prihod naših slovaških tovarišev, katerih usoda je bila pod prejšnjo vladavino tako slična, glede narodnostnih bojev naši usodi. Omenjal je skupno delovanje slovenskega učiteljstva s češkim na polju stanovske organizacije, za kar nam je bilo češko učiteljstvo vedno vzor.

V imenu Češke obce je pozdravil goste v češkem jeziku postajenačelnik in nadzornik Južne železnice g. Ludvik in končno v imenu Slomškove zveze g. Ivan Štrukelj.

Za tople pozdrave se je v daljšem govoru zalval tov. Martin Oříšek, učitelj in poslanec čehoslovaškega parlamenta, ki je naglašal, da so slovaški učitelji navdušeni nad lepoto naše domovine in nad gostoljubnostjo našega naroda. S poudarkom je tudi omenjal, da slovaško učiteljstvo deluje in da bo vselej delovalo na to, da se stvari velika in močna Čehoslovaška, ki bo v bratskem sodelovanju z Jugoslavijo kos vsem svojim sovražnikom.

Luksus in siromaštvo v šolstvu.

Reveža ne boli toliko njegova revščina sama po sebi, tembolj pa ga ozlovolji luksus in razkošje, ki ga vidi pri drugih. Več ali manj mirno prenašajo bedni svojo bedo med bednimi. Ko pa vidijo, da drugi ljudje, ki v bistvu niso nič boljši od njih, žive v razkošju in obilici, takrat se zbudi zavist in jeza, izbruhnejo puniti in socialne revolucije.

Zato so se spuntali naši kmetje, ko so primerjali svoje garanje in stradanje z brezdeljem in razkošjem graščakov. Zato nastajajo revolucije tam, kjer je največja razlika med siromaštvom in bogastvom. Zato pametni socialni politiki skušajo zboljšati življenjske razmere nižjih slojev, skrbe za zdrava stanovanja, dobro hrano in obleko ter skušajo preprečiti, da bi nastal prepad med bogastvom in siromaštvom. Zato je bila nastrašnejša revolucija v Rusiji, kjer je ta prepad bil največji, milejša je bila v Nemčiji, kjer delavski sloji žive v bolj razmerah. Na Angleškem pa pravijo, uživa delavec večji komfort, kakor n. dr. pri nas marsikateri »buržuj«.

Izpopolnitve, izpremembe in vsa podrobna navodila, ki se pojavijo tekom zadnjih dni, bodo razvidne iz **slavnostne številke Učiteljskega Tovarisa**, ki bo naprodaj udeležencem v centralni kongresni pisarni, v Učit. tiskarni in pri kolporterjih na ulici, dne 5. in 6. avgusta.

Kongresna številka Učit. Tovarisa izide v torek dne 7. avgusta zjutraj.

Posebno je povdaril, da je bila Slovaška pod prejšnjo vladavino mačehovsko vladana od madjarskih mogotcev, ki ji niso dali ni jedne srednje šole, niti ljudskih šol. Sedaj ima v svobodni Čehoslovaški domovini slovaški narod vse šolstvo popolno in živi v kulturnem in nacionalnem zadovoljstvu.

Pri sprejemu je bilo navzoče veliko število učiteljstva in občinstva, med drugim tudi višji šolski nadzorniki E. Gangl, Gabršek, Poljanec i. dr. zastopniki oblasti in društva.

Po končanem sprejemu je odšlo učiteljstvo nairev v »Učit. tiskarno«. Vsak je prejel po en književni dar, obstoječ iz štirih leposlovnih del lastne založbe v elegantni vezavi in Adamičevih skladb tudi lastne založbe - vse v zavitku s tiskanim napisom »Čehoslovaškim tovarišem v spomin na poset Ljubljani — Učiteljska tiskarna«. V strokovnem tajništvu je prejel vsakdo naše stanovske liste in načrt Ljubljane.

Od tu so se tovariši napotili v hotel »Tivoli«, kjer jim je Učiteljska tiskarna priredila mali zakusek.

Zvečer je bil v »Zvezdi« zelo animiran banket, na katerem je tov. E. Gangl v izbranih besedah napil predsedniku Masaryku. Godba je zaigrala čehoslovaško državno himno. V imenu čehoslovaških učiteljev se je zahvalil tov. Martin Oříšek v obširnem govoru, nakar je zaigrala godba našo državno himno. Občinstvo, ki je napolnilo obsežen vrt restavracije »Zvezda«, se je dvignilo s sedežev pri obeh himnah in je burno aplavdiralo govornikom.

Pevski zbor »Glasbene Matice« je pod vodstvom tov. Juvanca izpopolnjeval program z narodnimi pesmi.

Naslednjega dne so se odpeljali na Bled. Spremljali so jih zastopniki Pov. UJU Ljubljana. V Lescah jih je pozdravil generalni konzul Beneš, nakar so z avtomobili nadaljevali pot do našega gorenjskega bisera. Ogledali so si grad, nekateri pa so se šli kopat v jezero. Popoldne so posetili otok, zvečer pa so se vrnili v Ljubljano. Posetniki niso mogli prehaliti lepote Bleda, najugodnejši vtis pa jim je napravil pristrčni sprejem tamkajšnjega narodnega prebivalstva. Ob pol 1. uri ponoči so se slovaški gostje odpeljali nazaj v domovino.

Zato smo ob prevratu opazili, da žene niso nosile svilenih oblek, niso natakale briljantnih prstanov bogataši so skrivali svoje dragocenosti, da ne bi zbuliali zavisti. Čim so se razmere konsolidirale je žalibog nehala ta previdnost, bogastvo vedno bolj brezobzirno kaže svojo bahatost, luksus in razkošje ter izziva zavist in jezo onih, ki pogrešajo naučenejši in na potrebnije. To bahato kazanje bogastva, razkošja in luksusa ni le skrajno brezsrčno, temveč je tudi zelo nesmetno zlasti v naši državi, ki ima v nekaterih delih še najprimitivnejše razmere.

To velja tudi za naše šolstvo. Vemo, da je v nekaterih delih naše države na stotisoče otrok brez pouka, ker ni dovolj učiteljev. Nasproti temu pa v drugih delih in zlasti v mestih vlada takšen luksus, kakoršnega bi si smele dovoliti le države z vseskozi razvitim šolstvom. Te dni smo slišali, da je ministrstvo prosvete temeljito reduciralo šole v Beogradu in določilo, da noben razred ne sme imeti manj ko 45 otrok. Nepotrebni razredi se

ukinejo, učiteljstvo razdeli na notranjost.

Takšen luksus pa obstoja tudi drugod, ne samo v Beogradu. So ljudske šole ki imajo le nekaj nad 500 otrok, a so razdeljene na 14 razredov, razred s 100 otroci je razdeljen na tri paralelke!

Posebno luksurijsno je oskrbljeno takozvano manišinsko šolstvo naših Nemcev. Ovčjak ima nemško šolo za 29 otrok, Reichenau za 21, Svetli potok za 30, Verdrenz za 27 otrok! Rekord ima v tem oziru Ljubliana s petrazredno nemško šolo za 76 otrok! Na nemški dekliški meščanski šoli v Mariboru je bilo v III. razredu 26, v IV. 19 učenk, na slovenski pa v III. razredu 72 (nerazdeljen razred!), v IV. razredu 18.

Ker je slovenščina obvezen predmet od tretjega šolskega leta, so se učenke do sedaj že morale toliko naučiti, da bi se nemški razredi lahko združili s slovenskimi. Potem bi bilo v III. razredu 98 učenk, ki bi se razdelile na dva enaka oddelka po 49, ktr bi gotovo bilo pravičnejše, kakor da ima nemški razred 26, slovenski pa skoro trikrat toliko učenk. Ako bi se nemški oddelki IV. razreda združili s slovenskim, bi si prihranili en oddelki. Podobno je v nemških oddelkih deške meščanske šole v Mariboru, ki je imela v II. razredu 23, v III. pa 13 učenec.

Pravičnost zahteva, da se te razmere odpravijo na korist šolstva v zapuščenih krajih. Osebna udobnost posameznikov se mora žrtvovati koristi celokupnosti.

F. V.

Poglavje o resnosti.

(Reforma učiteljske izobrazbe.)

Potom naših želj vstvarjamo odnose do predmetov naših želja, k temu, kar nas najbolj napolnjuje, počemer hrepenimo z vsem ognjem svojega srca, in izpolnjenje naših želja stoji v razmerju do jakosti in vztrajnosti našega hrepenjenja in našega pametnega prizadevanja, to hrepenjenje uresničiti.

Swett Marden, (nemški prevod: »Die Erfüllung der Wünsche, str. 18.)

Članek, objavljen v »Učit. Tovarišu« »Bodimo resni«, tega napisa ni zaslužil. Smešenje je klavnen način boja napram resnim mozem. Braniti koga, bi bilo odveč. Če posegam v debato, storim to prvič ker želim povedati, da je v interesu stvari, če pridobi naš list sotrudnike, ki hodijo po neizhopenih potih in mislijo svoje misli, saj takih idealistov, ki bi se v sedanjem času poglabljali v razne aktualne probleme, ni preveč, drugi pa ker sem član društva, ki si je osvoilo težnje, ki jih zagovarja tovariš R. M. glede učiteljske izobrazbe, in v marsikaterem oziru tudi nazore g. Žgeča.

Prav malo imam smisla za teorijo in teoretična razglabljanja in vse moje delo teži v praktično smer, a eno je kar nas praktike, ako smo pravi vzgojitelji, družji s teoretični-idealisti pravega kova; brez idealov ne moremo živeti, zavest moramo imeti, da vse naše delo stoji v službi viš-

jega vzgojnega in življenjskega smotra. Zato spoznavamo veliki pomen onih duševnih delavcev, ki nas učijo spoznavati in uravnjavati odnose našega praktičnega dela in stremjenja do naših velikih idealov in ciljev.

Vsakdo ki si stavi kak velik cilj in ga z vztrajnostjo in vnemo zasleduje ter ima pogum, da za izredne cilje izbira tudi izredna sredstva in pota, vsak, ki nam podaja nekaj celotnega, v svoji notranji konceptiji sklenjenega, zasluži da ga poslušamo in ima pravico, naimanje to zahtevati da se ga smatra za resnega. Pravite, kar se nam tu ponuja kot novo, ni nič novega. Mogoče! Sai je menda ni misli, ki bi ne bila že mišljena, a ni originalnost, ki odločuje, ampak globok zamisel in jasnost idejne osnove. Pravite, to so utopisti — a tako se je vedno glasilo, in vedno so bili »utopisti«, ki so najodločnejše utirali pot napredku. Le kdor za velikim stremil, tudi nekaj velikega doseže. Kjer ni velikega cilja, ni poleta, ni razmaha!

Od pravega duševnega delavca zahtevamo, da si je kjerkoli se loti kakega posameznega vprašanja, svest njegovega izvora in končnega cilja, ki ga zasleduje. To velja tudi za važno vprašanje reforme učiteljske izobrazbe. Znanje so težnje nemškega učiteljstva po akademski izobrazbi. Pojavile so se sporedno s ključem po enotni šoli in po reformi šolstva v duhu delovnega principa in so se tudi utemeljevale s tega stališča. Da so našle te težnje svoj odmev tudi pri nas, ki radi zajemamo iz nemške pedagoške literature, ker je nam najbolj dostopna, ni nič čudnega, vendar samo sklicevanje na nemške reforme še ne bi zadostovalo za utemeljevanje sličnih naših stremljenj.

V našem društvu, v pedagoškem krožku, v odborovih sejah smo razna pereča vzgojna vprašanja resno premostrivali in se seve tudi nismo mogli izogniti vprašanju učiteljske izobrazbe. Bolj kot drugo se je pri tem poudarilo, da mora baš učitelj na deželi kot predstinitiran duševni vodja naroda biti moč obzorja, samostojnega mišljenja in značaja. In kakorkoli smo se lotili vprašanja, vedno smo prišli do zaključka, da pelje danes najsigurnejša pot do take izobrazbe skozi visoko šolo »Akademska izobrazba« torej za nas ni prazna krilatca. Svesti smo si ogromnih ovir a nepremagljive te ovire niso. Sam sem bil sprva skeptik, a danes vidim, da v naši zahtevi ni nič utopističnega, neizvedljivega, in nič kaj mi ne imponirajo oni, ki omalovažujoče govorijo o njej, ne da bi nam od svoje strani nudili kak enakovreden ideal, za katerega bi se bilo možno ogrevati.

Narodna vzgoja in njeni cilji so nam bili vedno izhodišče za motrenje našega problema. Svesti smo si, da smo stopili z velikim prevratom v povsem novo dobo narodne zgodovine, dobo, ki nas stavlja pred docela spremenjeni socialni in politični položaji in od nas zahteva nekaj več kot površne duševne reorientacije. Naravnost ogromne so naloge, ki nas čakajo in nikoli še ni bila naša odgovornost

pred narodom tako velika kot danes, ko smo svobodni sograditelji narodnega šolstva in vzgojstva. Vemo da z malenkostnimi sredstvi ne bomo velikim nalogam nikdar kos. **Cilji uravnava pota, ne obratno! Cilji na nam je velik, cilj nam je veličina in moč naroda kot izraz njegovega duševnega edinstva, socialnega zdravja, moralne in duhovne obnove. In uverjeni smo, da je vzgoja tisto, kar nas more rešiti iz sedanje mizerije;** ne vzgoja ki se omejuje le na šolo, ampak vzgoja, ki zajema ves narod, v kolikor je dostopen vzgojnim vplivom.

Zares klavneri učitelji bi bili, ako ne bi imeli vere v moč in spas vzgoje, one rešilne, vere, ki so jo imeli vsi veliki voditelji in vzgojitelji narodov ki ji je dal Fichte izraza v besedah: »Upam, mogoče je, da samega sebe varam, ampak ker moram le rad tega upanja še živeti, ne morem prenehati v tem upanju upam, da nekaj svojih rojakov prepričam in jih spravim do spoznanja da je edino vzgoja ono, kar nas more rešiti od vsega zla, ki nas tlač (Reden an die deutsche Nation). V središču narodne vzgoje pa stoji učitelj; on je nosilec naših vzgojnih delov, njih apostol med narodom. Za to vzvišeno nalogo rabimo drug, vse drugače usposobljen učiteljski rod. Predvsem nam je treba trdnih resnih značajev, zmognih navdušenja in žrtev, vestnih delavcev z razvitim socialnim čutom; za vodilno osebnost, za osebnost, ki se naj uveljavi v interesu stvari, ki ji služi, je treba še več, je treba širkega pogleda v duševni svet, spoznanja socialnih in gospodarskih potreb naroda njegove zgodovine in folklore. Kdor druge izobrazuje, mora biti sam izobražen, predvsem srčno, a ne le srčno, tudi duševno in gospodarsko-politično. Zasnute nam izobrazovališče, ki vztreza tej nalogi in ključ do univerzi utihne.

Mi si od visokošolskega študija ne obetamo samo boljše znanstvene izobrazbe ampak smo uverjeni da akademsko življenje kot tako že močno vpliva na duševno zorevanje in samostojnost značaja in to potrebujemo. Povprečen abiturient učiteljskega je danes povsem nesamostojen, nedozorel človek. — Venomer in venomer slišimo pritožbe, da učiteljstvo ne izvršuje svoje kulturne misije, kakor bi bilo želeti. Vsem obtožiteljem bi klical v spomin znane Goethejeve besede: »Ihr führt ins Leben ihn hinein, ihr lasst den Armen schuldig werden, dann überlasst ihr ihn der Pein.«

Od vseh novih izdaj sedanjega učiteljskega ki nam jih razni reformatorji ponujajo, si ničesar ne obetajo. Treba je da imamo pogum in z odločnostjo zahtevamo, kar smatramo za dobro. Opreznejši in nergači izvršujejo tudi svoj potreben posel, pa bolj nam je treba odločnih mož, ki se ne ustrašijo nobenih zaprek če imajo pred sabo velik cilj. Nič ni nedosegljivo, le vere je treba in vztrajnosti. Ako je res nezogibno, da se tudi pri šolstvu štedi, se bo pač moralo drugod štediti, ne pri izobrazbi učiteljstva. Velika stvar zahteva naravno tudi velike

žrtve. V sleherni vasi moža, celega moža z globokim razumevanjem narodovili življenjskih potreb in prilik, sposobnega voditi in svetovati — ali ne bi bil učinek ogromen ali je v ta namen katerakoli žrtev prevelika! Mi imamo svoj ideal o bodoči učiteljski izobrazbi in dokler nam drugega, boljšega ne pokažete, od tega ne odnehamo!

K.

Pota in cilji osnovne šole s poseb. ozirom na risanje.

Dan na dan čitamo v naših stanovskih in strokovnih kakor tudi v drugih listih in revijah o važnosti in potrebi posameznih panog ljudskošolskega pouka. Lotevajo se teh vprašani lajčki, ki čutijo potrebo na lastni koži in strokovnjaki, ki bi radi ugodili njihovim zahtevam. Dasiravno naš mora veseliti njihovo živo zanimanje za šolo, dasiravno je gotovo dobrodošel vsak pameten nasvet, je vendarle treba opomniti prve kakor druge, da se ne sme pozabiti, kaj je pravzaprav naloga osnovne šole koliko se sme zahtevati od nje, da more z uspehom vršiti svojo mislio.

Jasno in trdno stoji načrtan danes cilji pouka in vzgoje v ljudski šoli: poudati solidno podlago, recimo temelj nadaljnemu izobraževanju, kakor tudi potrebno znanje duševnemu življenju priprostega človeka in s pomočjo pouka vzgojiti deco tudi čustveno v koristne članice človeške družbe. Nista malenkost ti dve nalogi posebno pa še druga, ki je pravzaprav najvažnejša, dela dandanes spričo okuženega povojnega ozračja vsem činiteljem najbolj pa učiteljem, bele lase. Toda nimam namena spuščati se globlje v to pereče vprašanje, dotakniti se hočem enega predmeta osnovnega pouka, o katerem se zadnji čas mnogo piše in govori, namreč risanje.

Precej črnila se je že porabilo v razpravah o teh predmetih. Pa kakor je običajno pri vsakem strokovnjaku pretiravajo tudi tukaj in se prav malo ozirajo na druge panoge pouka, da se ne sme podcenjevati nekako harmonično razmerje in skladnost vseh strok. Vsakemu strokovnjaku se zdi njegov predmet najvažnejši najpotrebnejši. Risarju risanje, pevcu petje, teovadcu telovadba itd. in umevno je potem, da dajejo svojim predmetom smotre, ki jih ljudska šola ne more doseči ne da bi zapostavljala drugih predmetov. In če bi hotela ugoditi vsem? Bi bi naravnost atentat na duševne sile in telesno zdravje izročene ji mladine, ako bi ji bili dani tudi vsi drugi pogoti, kojih nedostajanje pa že samo po sebi onemogočuje uresničenie takih zahtev. In tudi šolske oblasti same so proti preobranju otrok kar zveni spričo nekaterih njihovih uredb sicer precej paradoksn.

Risanju priznavamo vso važnost in korist ne samo kot predmetu zase, ampak tudi kot izraževalnemu sredstvu

LISTEK.

BOGDAN JURANČIČ:

Misli po skupščini.

Prišli smo skupaj, da se razgovorimo o novih potih in ciljih ter navdušimo za pravo vzgojo našega slovenskega naroda. Lepo so donele besede obeh referentov. Sprejeli smo jih z navdušenjem ter razglabljali s temperamentnimi debatami.

Vse je bilo na mestu. Moralnega uspeha skoraj ni motilo, če se ravno nekateri niso mogli vzdržati tradicionalnega »lūkifa« pri rujnem Haložanu, kljub temu, da smo aplavdirali ko je referent čital s povdarkom stavek: »Učitelj naj deluje na kulturnem polju med narodom brez alkohola!«

To žalostno resnico omenjam samo mimogrede, ker sta mi sveti — ne zprosnar odkritost in konsekvenca.

Zamišljen sem stopal proti domu. Moje misli so bile vedno v dvoranah, vedno še sem slišal besede referentov. Zaslísal sem celo aplavz, ko se je napovedal boj učilnici s pustimi štirimi stenami in konkurz naši »šablonski vzgoji« na »okostenelem učiteljskišču«. Vse prav! Življenje me uči, da se tolikokrat pritrjuje in navdušuje za nove idele končno še sredi nekaj vročih debat, referent vrže referat v miznico in s tem je opravljen.

Oba naša referenta sta častno rešila svojo nalogo. Mi vsi, ki smo se navduševali ob niunih izvajanjih, smo poklicani

ideje realizirati. Stopiti moramo celokupno z našo deco v enotno fronto. Čutiti moramo z njo, da se razmikajo puste zamazane štirje stene učilnice, skozi nje pa prisije solnce svobode in novega življenja. Pasti morajo raz svobodne dece težke verige »katederske avtoritete«, lažidisciplin in vsega tistega s čimer obmetava današnji svet sedanje šole — učilnico in šolmeštra. Ali delamo konsekvntno v tem smislu?

Ne pustimo se s'leniti z utopističnimi frazami narodnih pionirjev, dokler še gremo. Ne bojim se ugovorov, ker sem prepričan, da me ne zadene noben kamen, ki bi ga kdo zalučal s popolno upravičenostjo. Filozof pravi, da je priznanje prva pot k poblašaniu. Ne smemo obupavati, če pade s priznanjem marsikaj, kar se nam je zdelo edino kot zveličavno. S tem pokrepimo našo življenjsko moč. Verovati moramo v zgodovinsko resnico: »Stare oblike se sušijo — in iz razvalin vzkliče novo življenje.«

Učiteljske nas že po svojem sistemu ni moglo usposobiti za naše veliko delo. Njega greh lahko zabrišemo s samopomočjo. Naše skupščine nam dajo le v glavnem smernice za naš vzgojiteljski poklic. Navdušenje za nove smernice mora biti sila ki nas vodi v samega sebe in v dušo naroda v poklicu. Ustvarjanje, preobraževanje, oblikovanje itd. morajo biti svetle lučice, ki premagujejo temo negotovosti in malodušja v naši misli.

Nisem hotel zanetiti dvoma med našimi vrstami, hotel sem opomniti, da ni zveličavno samo navdušenje, ki je mno-

gokrat izraz nerazsodnih nas ampak realizacija tistih idej, ki so nas navdušile. Ne se bati očitkov »viharajočih reformatorjev«. Foerster nas opravičuje: »Niso nevarni anarhisti, nihilisti reformatorji, revolucionarji in puntarji, nevarni so samo neznačajneži.«

FRANJO ŽGEČ:

„Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda.“

Teško je pisati kritike o razpravah, ki so samo še problemi in načrti, često tudi samo ideali, dvakrat težko zato, ker je potek njihove realizacije navadno zelo različen od poti ki je bila prvotno, četudi še tako skrbno in temeljito zamišljena. In vendar bi dostavil naslovni temi nekaj besed, ker čutim nujno potrebo, da se naide čimpreje ugodna rešitev tega vprašanja, da povedemo vsaj nove generacije v zari boljše bodočnosti. Toda že tukaj povem, da bodo moje misli skoro izključno le toplo pritrjevanje pisateljevim izvajanjem.

Zelo mi ugaja prost in bister pogled, s katerim raziskuje in ugotavlja materialno duševno in moralno stanje našega naroda prost vsakega pretiranega črnogledstva, pa tudi optimizma. Gotovo je

* »Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda. Izda'lo UJU — Pov. Ljubliana, II, zvezek »Stan. strok. knjižnice«. Cena 12 Din, za člane (le skupno naročilo) potom okr. učit. dr. 8 Din.

edini pravi način, da vzamemo stvari, kakršne so v istini, kaiti le tako se izognemo nevarnosti, da zidamo na pesek, ali pa da puščamo v zgradbi vrzeli ki ob prvem rahlem potresu zrušijo vso stavbo v prah.

Z vso tehtnostjo povdarja najvažnejša činitelja vzgoje, to je osebnost in značaj vzgojitelja. Zadel je s tem res v črno, zakaj, »verba morent, exempla trahunt« ve ja tukaj kakor nikjer drugod. Dan na dan imamo priliko opazovati Sisifovo delo premnogih naših vzgojiteljev, učiteljev in duhovnikov, ki se drže načela: Poslušaj me a ne glej me! Le doslednost, skrajna doslednost napravi vzgojitelja trdnim stebrom, na katerega se narod, ki nima v sebi moralnega ravnotežja in stabilnosti, lahko vsikdar opre, da ne omahne s prave poti.

Poglavje o učiteljski izobrazbi moram podpisati z obema rokama, čeprav ima za marsikaterega izmed nas trnke očitke. Resnica je, da glavna krivda ni naša ampak se nahaja v organizaciji vzgojevalnic našega naraščajca, dosti pa se da popraviti in izpolniti s privatnim študijem. To je edini izhod vse dotle, dokler naš nasledniki ne bodo prinesli že z učiteljskega zadostno sposobnost za zahteve v današnjih razmerah. Zato pa je treba temeljite reformacije na učiteljskih, treba je poglobitve splošne in strokovne izobrazbe. Ako se s tem otežijo pogoji za vstop v zavod in se razterne čas študija, je to le koristno. Potem ne bo med nami rokodelcev, ki jim je učiteljski poklic le nadležen nogoj eksistence. Odpade pa

sploh. Toda — četudi se me obsodi kot reakcionarja — vendar odkrito povem, da mi moderna struja v tej stroki ne ugaia posebno. V mislih imam nameč pristočno risanje in slikanje z barvami. Utemeljuje se potreba tega risanja s tem, da se mu pripisuje vzbujanje smisla za lepoto in umetnost. Ne ugovarjam, da se pri nekaterih v tem pogledu posebno nadarjenih učencih, to tudi doseže, ako je učitelj sam izvrsten risar, ni me pa tudi strah trditi, da za veliko večino povprečno nadarjenih nima prav nobene vrednosti in da tisti, ki jim je bila v tem oziru narava mačeha, še na srednjih šolah ne dosežejo tega smotra. Boli kakor povsod drugod je tukaj upoštevati objekt in subjekt pouka in vzgoje ali no novejših načelih oha subjektu, torej tudi sposobnost učitelja. Strokovniakov je prav malo, zato ne smemo predpisovati smotrov in meriti uspehov po njihovem merilu.

Velika napaka se mi vidi zapostavljanje linearnega risanja v prid modernemu slikanju. Pogledimo v vsakdanje življenje in videli bomo, katero je bolj potrebno. Kdo rabi pozneje, ko je ostavil šolo, še kedaj čopič in paleto razun slikarja no poklicu, medtem ko je linearno risanje potrebno vsakemu obrtniku in celo tudi kmetu. A dogaja se nekako v posmeh-geslu, ki ga sicer vedno naglašamo: »ne za šolo, ampak za življenje.« da vsled samega igrackanja učenci dostikrat še v zadnjih šolskih letih ne znajo rabiti praprostega ravnila in trikotnika ker ju je moderno risanje naravnost izobčilo.

Tudi za estetske vzgoje v osnovni šoli ima linearno risanje vsaj toliko vrednosti kakor prostoročno risanje in slikanje. Linearna risba se lažje snažno in natančno izvde, vzbujia s tem čut za ličnost in simetrijo in s tem je doseženo, kar smemo pričakovati od otroka v ljudski šoli. Risane z barvami in čopičem le redkokdaj poplača trud, ki ga ima učitelj, no glede na to, kako težko je ponekod priskrbeti potrebne pripomočke. Ne rečem pa, da bi v tem predmetu pouk ne smel biti individualen. Kjer zasledimo poseben talent, je pač umevno, da ga ne bodemo ovirali ampak mu dali priliko, da razvije svoje sposobnosti.

Tudi ne podcenjujem risanja kot jezika pri pouku sploh, to je skiciranje, ilustriranja itd. Mnogo se je že govorilo in pisalo o tem, mnogo priporočalo in nasvetovalo in vendar so uspehi v splošnem zelo minimalni, tako da se nekateri začudeno vrašujejo, kje tiči vzrok. A ni ga težko najti. Strokovnjaki nam kažejo namreč samo cilje, ki jih učiteljstvo itak samo pozna ne pa sredstev in potov do njih. Na učiteljskih se je zelo malo oziralo na to panogo, kjer se da tudi brez posebnega talenta doseči precejšnja spretnost. Treba pa je sredstev in pravi nega vodstva za sistematično samoizobraževanje in teh pogrešamo. Jančičevo »nainovejšo risanje v ljudski šoli je sicer zelo dobrodošlo a treba bi bilo še večjih in podrobnejših metodičnih del te vrste. Velike vrednosti bi bili tudi tozadevni te-

čaj, kie bi se moralo učiteljstvo v vsakem oziru omogočiti udeležba. Skratka, dati se morajo pogoji, ako se hoče kaj zahtevati.

Jofran.

Vestnik za učiteljski naraščaj.

ZAHVALA.

V imenu svojih mladih pevki in pevcev drž. učiteljskih v Ljubljani se po končani prekrasni turneji zahvaljujem:

Vsem dobrim ožjim prijateljem in rojakom, ki so bodisi z denarno podporo ali prisrčno bodrilno besedo omogočili izet, v prvi vrsti kavalirski Učit. tiskarni, ki je s 3000 Din stopila na čelo vsem podpornikom, velikemu županu dr. Lukanu-denarim zavodom, ravnatelju učiteljskega Antonu Doklerju, Kolu Jugoslovanskih sestara, zlasti g. Mirj. Engelmannovi, železniški upravi, viš. šol. nadz. Westru za predavanje, Jugoslov. Matici, Glasbeni Matici in »Ljubli Zvonu« za prepustitev muzika in podružnici F. S. na učiteljsku, g. dr. A. Šerku za prijateljsko duševno in telesno pomoč na vsej turneji, g. K. Lasbacherju za nad vse požrtvovalno in težko blaginjsko službo, g. A. Deklevi za muzikalno pomoč, g. Arnsku in g. Korbarjevi ter gđ. Prestov in gđ. Furjan za vedno odgovorno dolžnost spremljevalcev, slovenskemu domačemu časopisu, ki je spremljalo našo pot z iskrenim zanimanjem, skratka: vsem ki jim je bodoči učiteljski naraščaj na srcu.

Zahvaljujem se nadalje v Sarajevu:

Slovenskemu klubu z g. predsednikom in vsemi odborniki za prisrčen sprejem, aranžma vsega našega bivanja v Sarajevu za prireditve koncerta, br. pevskima društvoma »Sloga« in »Trebevič« za iskrene simpatije in tovarije darove, ravnateljstvu pravoslavnega bogoslovja za nameščenje, Sarajevskim novinam za priporočila in lubeznive ocene, v prvi vrsti pa g. kapeniku Hladeku, ki se je z redko vnmom povsod in vsikdar žrtvoval za naš nadalje ravnateljstvu bos. herc. železnic, Kolu srpskih sestara, Sarajevskemu učiteljstvu itd. itd.

V Mostaru:

V prvi vrsti ondotnemu učiteljstvu, na čelu mu g. Stjepan Šimunac, predsednik UJU, tajniku g. Fr. Bruku, g. Mursel Sulemanu, šol. nadzorniku, g. Semiz, kulturnima društvoma »Gajret« in »Prosveta« za prenočišča, hrv. pev. društvu »Hrvoje« za dvorano, vladnemu poverjeniku pri mestnem poglavarstvu g. S. Čamaloviću in najiskreneje g. Djuro Krameru za aranžma obeh koncertov.

V Dubrovniku:

Narodni ženski zadrugi »Pčelicam«, Učiteljskemu društvu, Dubrovniškemu Sokolu, nacionalni mladini, penzionatu »Wregg«, ravnateljstvu Dubrovačke paroplovitbe, mestnemu županstvu, komandi mesta, zdraviljski upravi na Lokrumu, kavarni »Dubravka« ter nadvse prof. teol. č. patru g. Bernardu Sokolu za vsestran-

tuicem, samo da ga ponižajo, čeprav bi jeio s tem tudi sebi v obraz. Zato ni čudno, da je naš človek danes spričo takega kaosa in nemorale popolnoma zmešan da drči navzdol in da ostane vzgojno delo med najširšimi plastmi našega naroda skoro iluzorno, dokler ne poneha ta strahovita negativna sila. Rabimo energične od pomoči v obliki strožjega tiskovnega zakona. Zanesti se mora morala in poštenje tudi v politiko in novinarji, zlasti uredniki bi morali biti nekaki cedilniki, ki ne propuščajo nesnage in štrupa v javnost.

Dalje govori o usodepolnem razkroju družinskega življenja pri industrijskem proletariatu in zleh posledicah za vzgojo v predšolski in šolski dobi. Odveč bi bilo spuščati se v podrobnosti, zakaj povsod imamo priliko, da se prepričamo o resnici pisateljeve trditve. Pripomnil bi samo, da se nahaia tukaj alfa našega problema tu je izhodišče telesnega in duševnega razvoja.

Kar se na tiče šole kot take in njenih metod, se mi vidi, da za naše razmere še dolgo ne bo prišel čas, ki bi prinesel brez škode tako radikalen prevrat, kakor si ga je zamislila nova šola. Prepričan sem, da vsak učitelj brez izjeme priznava načela produktivnosti, samopridobitnosti in samovlade in jih skuša po možnosti uveljaviti ali do končne izvedbe sedaj še ne moremo in ne smemo. Četudi smatramo učno snov le kot sredstvo za oblikovanje človeka, vendar ne smemo pozabiti, da zahteva današnje življenje mnogo več eksaktnega znanja nego

sko in nainožrtvovalnejšo pomoč ves čas našega bivanja v ponosnem Dubrovniku.

Na Korčuli, Veliki, Hvaru itd, vsemu prebivalstvu, narodnim društvom za iskrene, silaine sprejeme in pogoščenja.

V Splitu:

Pevskemu društvu »Guslar«, zlasti tajniku g. Marjanoviću Fer. Savezu, bolniški upravi, uradniški menzi in nje načelniku g. dr. Kosiju, dr. Lavšu, g. Smolčiću, županu dr. Tartagliji, Sokolu, nacionalni mladini vsem članom slov. kolonije, zlasti g. Trohi, g. Finžgarju itd., g. upravniku gledal. restavracije, kvartetu Jugoslov. solistov in kr. opernemu pevcu g. Jos. Rijavcu ter prof. Hatzeju za prijazno sodelovanje, finančni upravi, dr. Rimondju in ravnateljstvu Jad. plovit. be komandi »Salone« splitskemu časopisu, meščanstvu in slov. pevcem za aranžirani a žal, z naše strani vsled defekta na parobrodu »Petka« zamueni sprejem itd. itd.

Bakarski železniški postaji za posebni vagon, restavraterki g. Mataković v Karlovcu za ceno in obilno postrežbo ter železniškemu oboju vlaka Karlovac-Ljubljana.

Najboljšim nazadnje: svojim pevkam in svojim pevcem za linaško in nad vse disciplinirano vedenje, tekom cele 16-dnevne, mestoma zelo naporene turneje. Naj jim ostane tako nepozabna v spominu, kot bo meni.

Em'l Adamč.

Udeležencem kongresa UJU

iz Slovenije.

× **Izletniški odsek** se obrača na one tovariše in tovarišice, ki bi hoteli po končanem kongresu dne 8. avgusta prevzeti vodstvo udeležencev kongresa po Gorenjski (Bled, Bohinj, Triglav, Kamniška Bistrica itd.) naj se javijo tov. Iv. Tavčarju v Šiški, oziroma v pisarni strokovnega tainištva, ob kongresnih dnevih pa v kongresni pisarni.

× **Učiteljsko društvo za kočevski okraj** poziva vse tovariše, da se udeležijo kongresa v kar največjem številu, društvu pa poročajo svojo udeležbo, da preskrbimo pravočasno izkaznice za polovično vožnjo.

× **Vse, ki se udeležijo drž. zborovanja učiteljstva v Ljubljani** v dneh od 5.—8. avgusta opozarjamo da otvorji dne 5. avgusta na obmejni postojanki v Logatcu »Sokol« svoj dom, Kdor hoče toraj v nedeljo popoldne prirediti izlet iz Ljubljane, se mu nudi sedaj najlepša prilika, da si ogleda italijanske obmejne kraje. Ob 14.45 se odpelje iz Ljubljane in je v Ljubljani zopet lahko ob 23. zvečer. Opozarjajo se na to zlasti tovariši izven Slovenije.

× **Železniške in vozne udobnosti za udeležence kongresa UJU v Ljubljani.**

1. na državnih železnicah: »Na molbu Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva Beogradu od 23. aprla 1923, Br. 361, Gospodin Ministar Saobraćaja rešenjem svojim MSBr. 21.715 od današnjem odobrio je povlasticu u pola cene na dr-

kdoi poprei. Tukaj je pač najboljša zlata sredina, ki ne trati skopo odmerjenega časa in daje, kjer le more, vrednost produktivnosti. Tudi samovlade vsled šoli sovražne domače vzgoje še ne bo mogoče povsod in docela izvesti. Zelo je še potrebna, rekel bi, vsaj skrita sugestivna avtoriteta učiteljeva, ki je na gojenec direktno seveda ne bi smel čutiti. Pri deci ki to je dom pokvaril in ii izruval spoštovanje do učitelja ter veselje do šole, ne dosežemo z načem samovlade ničesar. Tukaj je treba čestó odločne operacije in drevescu, ki se divje razrašča, moramo prirezati pravilno obliko. Ne mislim na tiranstvo in drakonske kazni, a dobrohotna in konsekventna strogost ni nikoli škodovata. Da pa bodemo dopuščali vajeti, kjer bo le mogoče, je samo-umevno. Tok postopne evolucije mora privedi šolo do višine, da bo lahko korakala z duhom časa.

Najboli mi ugaia zahteva po vzbujanju in vzgoji vesti. Najvišji ideal etične vzgoje bi morala biti ravno rahločutna, a neizprosna in dosledna vest, edini merodajni tribunali vsemu deianju in nehanju, krona vse etike, ki bi ii morale biti podrejene vse verske in posvetne morale. Če bi se nosrečilo doseči to pri vsakem neodcinu, potem odnade večina problemov, ki danes pedagogom belijo glave.

Pogrešam na besede o vzgoji čuta dolžnosti, ki bi moral iti roko v roki z vzgojo vesti. Naš slab gospodarski položaj je nedvomno v prvi vrsti posledica nedostajanja tega čuta. Nima ga deloda-

žavnim železnicama svima članovima Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva koji žele učestovati na Glavnoj Skupštini i Učiteljskom Kongresu, koji će se održavati 5., 6. i 7. avg. ove godine u Ljubljani. Učesnici ove skupštine i Kongresa kupice na polaznoj stanici celu kartu, koja će im važiti i za povratak, ako uverenjem predsedništva Kongresa dokažu da su bili na istom. — Ova povlastica važi od 2. do 10. avgusta ove godine zaključno.

2. Na parnikih: Radi članova Udruženja, koji moraju putovati i parobrodom, Udruženje se obratilo i Upravi Brodarskog Sindkata za povlasticu u vožnji na svima rečnim brodovima. — Odlukom Uprave Brodarskog Sindkata Br. 547, od 11. ov. m. odobrena je svima učesnicima učiteljskog kongresa, koji su članovi UJU povlastica u vožnji u četvrtinu cene na svima rečnim brodovima. Povlastica važi od 1. do 10. avgusta. Kao legitimacije služiće ista uverenja koja i za željenicu.

3. Za južno železnico je dovoljeno 50% znižanje a od'oka še ni.

× **Kdor se ni prijavil za stanovanje**, ne prevzema stanovanjski odsek pov. UJU nobene odgovornosti.

Splošne vesti.

— **Prihodnja številka »Učit. Tovariša« izide** v soboto 4. avgusta v večji, slavnostni obliki, kot pozdravna številka udeležencev kongresa UJU. Dobiti jo bo tudi v ljubljanskih tobakarnah in pri kolporterjih na ulici.

— **Poziv!** Približal se je čas kongresa UJU, zato pozivamo vse tovariše(ice) v Ljubljani ali bližnji okolici bivajoče k sestanku, ki se vrši v soboto, dne 28. t. m. popoldne ob 3. uri, da se natančneje pomenimo o dostojnem sprejemu naših dragih tovarišev(ice), glede rediteljske službe, narodnih noš itd. Sestanek se vrši v »Učiteljski tiskarni«. — **Kongresni odbor.**

— **Uradniški zakon sprejet v zakonodajnem odboru.** Na seji 21. julija je zakonodajni odbor sprejel uradniški zakon s 23 glasovi. Opozicija je v znak protesta odšla in se udeležila tudi glasovanja v narodni skupščini, ker je v zakonu mnogo zelo reakcionarnih določb.

— **Slabe strani uradniškega zakona.** Napravila se je velika razlika med civilnim uradništvom in vojaštvom. Velika je diferenca med uradniškimi plačami I. in II. kategorije. Plače niso enotne, ker so posebni zakoni za vojaštvo, profesorje in železničarje. Vsi državni uradniki izgube za tri leta stalnost. Tri leta bodo še vsi upokojeni po starih zakonih. Za upokojenje se ni izvedlo nobenega zvišanja itd., itd.

— **Vsi sklepi mestnega šolskega sveta v Ljubljani — neveljavni.** Vlada je silitrala vse sklepe mestnega šolskega sveta zadnjih dveh sei, ker stoji na stališču, da mestni šolski svet v sedanji sestavi ne sme pravoveljavno sklepati, dokler ni končno rešena pritožba občinskih svetnikov dr. Vladimira Ravniharja in Josipa Turka na ministrstvo proti veljavnosti novih volitev, ki jih je izvedla kle-

tudi velika pogreška, da pridejo novinci premladi v službo in celo na vodilna mesta. (Čudno se mi zdi, da se zoper ta nedostatek nihče ne oglasi, dasiravno se zadnje čase toliko piše in razpravlja). Človek, ki hoče vzgajati, mora biti kolikor toliko ustaljen značaj, da ne kvari in ruši z nepremišljenimi deianji lastni ugled in prestiž vsega stanu. Postati učitelj z devetnaestimi ali dvajsetimi leti je na vsak način prerano V tej dobi, ko v človeku še vse »vre in kipi«, kakor pravi pisatelj razprave ko se še začena kristalizovati značaj in svetovni nazor, je mladeniču težko mogoče oblikovati druge, ker je še sam potreben vodstva. Naloge današnjega viharnega časa zahtevajo zrelejših mož kakor pred leti, ko življenje še ni bilo tako razburkano.

Izmed zunanjih kvarnih vplivov na vzgojo najširših plasti našega naroda, ki jih navaja avtor bi se dotaknil le enega, kateri se mi zdi poleg alkohola najbolj usoden zastrupilevalec narodove duše. To je namreč naš tisk, zlasti na naš politični časopisi. V tem žalostnem pojavu prednjačimo menda mi Jugosloveni, posebno pa še Slovenci, pred vsemi narodi. Za osteno, a značilen rekord! Ogabno razpaljene strankarske strasti ne prizanašajo s svojim natolcevanjem in blatenjem nobenemu, še tako značajnemu človeku, dokler mu niso izpodkopalje ugleda, samo zato, ker je slučajno drugega naziranja in hoče po nekoliko drugačni poti do občekoristnih ciljev. Z ostudno slastjo razgajajo resnične in izmišljene slabosti svojega nasprotnika — brata — tudi pred

ialec napram deloemalcu, nima ga pa tudi delavec napram svojemu mojstru, gospodarju. Nočem delati nikomur krivice, gotovo so častne izjeme na obeh straneh, a večina se ne more otresti tega očitka. Kjer so delavci plačani od dneva in ure, se žalibog lahko vsak hip onača, da delajo samo toliko da jim mine čas, postopajo se pogovarjajo, a ne pride jim na um, da vrednost njihovega dela ne doseza mogoče niti polovico zaslužka. S tem strašno podražijo svoje delo, kar čuti seveda le konsument. Delavec nevede tudi sam povzroča naraščanje dragine, škoduje s tem skupnosti in posredno še sebi. Le vestno delo, obojestransko priznavanje eksistenčnih pravic bo sčasoma omililo gospodarsko krizo.

Končno še nekaj besed o principih individualizma in kolektivizma. Po dobi pretiranega kulta individualizma, ki je rodila brezobzirne sebičneže in izkoriščevalce, poedince kakor tudi zajednice, se vračamo torej zopet k vzajemnemu sodelovanju v človeški družbi. Vsiljuje se mi misel, da bi bila i v tem pogledu srednja pot najboljša. Vzgoji intelekta prevladui načelo individualnosti, pri čustveni vzgoji na načelo kolektivnosti.

Toda dovoli bodi razmišljanja in besedovanja, ki se kot docela subjektivno ne mara vsiljevati nikomur. Iz vsega naj zveni le odkrito veselje, da se je pisatelj lotil tako energično in temeljito za nas zelo nujnega in perečega vprašanja, in želja, da bi beseda postala kmalu meso.

F. H.

rikalno - socialistična večina v nasprotju z zakonitimi predpisi in navzlic opozorilu s strani višjega šolskega sveta. Če hoče mestni šolski svet delovati, mora pozvati stare štiri zastopnike na seje, ker jim funkcijška doba še ni potekla.

— **Podržavljenje žen. realne gimnazije (liceja) v Ljubljani.** V tej zadevi, ki smo jo tudi mi obsodili na pokrajinski skupščini v Ptuj se je izvršil ugoden preokret. Na intervencijo ženske napredne org. iz Slovenije v Beogradu se je vlada odločila, da podpravi žensko realno gimnazijo v Ljubljani. Kakor čujemo, je sedaj tudi mestni magistrat izprevidel svojo blamažo in je preklcal svoj sklep o ukinitju prvega razreda z motivacijo, da se je prepričal, da to ni buržuazijski zavod, ker ga poseča dve tretjini proletarskih otrok. Koliko je klerikalnih — ne povedo. Niso še vsa drevesa zrastle do nebes in vsi »kulturni« ukrepi socialistično - klerikalne mogočnosti se tudi ne bodo uresničili.

— **Okrajnim učiteljskim društvom.** Na pokrajinski skupščini v Ptuj je bil sprejet predlog, da prispeva vsako okrajno učiteljsko društvo vsaj 100 Din v glavno blagajno kot prispevek za stroške kongresa. Prosimo blagajnike, da nam te zneske nemudoma nakažejo, ker denar rabimo. — **Glavni blagajnik.**

— **Poverjeništvu prosvete v Zagrebu ukinjeno.** Kakor poročajo zagrebški listi, je vlada ukinila poverjeništvu za prosveto pri pokrajinski upravi v Zagrebu ter ga nadomestila z delegacijo. Zagrebško vseučilišče, ki je doslej spadalo pod kompetenco poverjeništvu, je sedaj podrejeno direktno ministrstvu prosvete.

— **Iz Toplic pri Zagorju o. S.** V »Orjunu« z dne 15. julija 1923, je neki prekucaški junak hotel potom mistifikacije na povsem neosnovan način napram javnosti, ki ne pozna razmer, osmešiti in blatiti tov. nadučitelja F. Kozjaka in tov. učitelja M. Pelka. Odlikovanja od »Rdečega križa« ni prejel samo tov. Kozjak, ampak tudi vodja sosednje šole — tov. J. Levstik. Kar se trdi glede pisave popačenih imen, je vse nesramno zlagano. O kakem pritisku glede čestitk ob priliki odlikovanja ni govora. Pisu, ki vidi le samega sebe popolnega, svetujemo, naj skrbi raje sam zase — pometa pred svojim pragom — in naj se ne vtika v stvari, ki ga nič ne brigajo.

— **Tovarišici Anki Mastnakovi, učiteljici v Kupšincih pri Murški Soboti** je po dolgi mučni bolezni umrl oče Pokoiniku blag spomin, naši tovarišici Anki pa naše iskreno sožalje.

— **Iz mestnega šolskega sveta v Ljubljani.** O redni seji mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v sredo, dne 4. julija 1923, smo prejeli nastopno obvestilo. Predsednik broglasi sklepčnost in otvori sejo. Poročilo o kurentnem gradivu iz za zadnje upravne dobe se vzame na znanje. Zapisnik o zadnji redni seji z dne 5. junija 1923 se odobri brez ugovora. Na znanje se vzame poročilo nadzorovanja notranje zasebne dekliške meščanske šole v uršulinskem samotanu za šolsko leto 1922/23, in se predloži višjemu šolskemu svetu v odobrenje. Sklepa se o uredbi pletarskega pouka na IV. mestni deški osnovni šoli in na dnevnih zavetliščih za preteklo in bodoče šolsko leto. Več začasnih učiteljic bo, ker so postale na svojih dosedanjih učnih mestih prekoštevne in razpoložive s koncem avgusta t. l. razrešiti. Poročilo o bodoči uredbi centralnega šolskega vrta in centralnega igrišča je odstopiti šolskemu odseku občinskega sveta v natančnejši predvarek in poročanje v občinskem svetu. Nasvetovani izključitvi učenca se ne pritrudi ker učenec še ni zadostil občin predpisom šolskega obiskovanja in je za deveto odstopiti mestni zaščiti dece, da nereduje zani za sprejem v poboljševalni zavod. Sklepa se o neki disciplinarni zadevi. Nekateri učne osebe ki imajo službeno dobo že prekoračeno in v službi nč več ne ustrezajo, bi bilo upokojiti. Sklepa se o nekaterih prošnjah za prepustitev šolskih prostorov v izvenšolske svrhe. Prošnja barjanskega učiteljskega društva, ki stanuje v mestu, za zvišanje potnine, je odstopiti občinskemu svetu s priporočilom, da ji ugoditi. Ker se nihče več ne oglasi za besedo zaključil predsednik sejo ob šestih zvečer.

— **Javna stenografična tekma** na Christofovem učnem zavodu za stenografijo in strojepisje v Ljubljani se je vršila v petek, dne 13. t. m. ob 9. uri zjutraj ob obilni udeležbi občinstva. Tekmo je vodila državno izprašana učiteljica stenografije, gosp. Iv. profesor Robida, in se je

je udeležilo 45 gojenk in gojencev. Prva pri tekmi je bila gdč. Kukman Stanka, druga gdč. Belihar Ana, obe iz Ljubljane, tretja gdč. Vrtačnik Marija iz Št. Lamberta pri Zagorju, četrta gdč. Kresal Ema in peta gdč. Jarc Ana, obe iz Ljubljane. — Ugoden uspeh javnega tekmovanja kaže na smotrenost pouka in izredno gojitev stenografije na Christofovem zavodu in je razveseljiv pojav na polju stenografičnega napredka.

— **Abiturijenti iz leta 1873. praznujejo 50letnico** mature 4. avgusta popoldne ob 3. uri v Prešernovi sobi pri Novem svetu v Ljubljani. Izmed 18 nas je živih še 6 in sicer Habe, Hribar, Kutnar, Petkovšek, Rozman, Žirovnik. Aktiven je samo še zadnji. — Zdravo! — Žirovnik Janko.

— **Vsem g. tovarišem priporočamo** solidno domače narodno podjetje **Drago Schwab** v Ljubljani. Natančneje glej v današnjem oglasu.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl. Začasna nemško - slovenska kemijska terminologija.** Kot predlog znanstvenega osovja kemijskega instituta univerze v Ljubljani. Uredil S. Ferjančič. Komisijska založba Ig. pl. Kleinmayer & Fed. Bamberg v Ljubljani. Cena 100 Din.

Ocene.

— **k Začasna nemško - slovenska kemijska terminologija.** Uredil S. Ferjančič. Obsežno in temeljito delo obravnava v prvem delu »Pravopis izposojenk in tuik«, tako: pravopis latinskih in grških besed končnice besed, ki jih je stvorila moderna nemščina iz latinskih in grških debel, pravopis nemških besed, pravopis francoskih besed, pravopis italijanskih besed, pravopis angleških besed. Drugi del obsega racionalno nomenklaturu, anorgansko in organsko. Tretji del obsega obča obrazila v splošnem, posebej za barve (boje), giagole in števnike. Četrty del vsebuje bogat slovar kemijskih terminov kateremu je ob koncu dodejan še dodatek. Komisijo za kemijsko terminologijo v Ljubljani tvorijo univ. prof. M. Samec in gg. S. Ferjančič, kot urednik ter M. Rebek. V uvodu je označen smoter: »Naš cilj mora biti da dosežemo enotno jugoslovansko kemijsko terminologijo, katera bo v organski zvezi z jugoslovanskimi prirodoslovnimi, medicinskimi in tehniškimi prirodosloviem. V naši terminologiji so predvsem one mani znane besede, katerih naši običajni slovarji ne navedejo vseh, alj ba jih prevedejo netočno. Najvažnejše je, da si ustalimo debelne besede in sicer kolikor mogoče iste kakor Srbohrvatje.« — Posebno priporočamo delo našim meščanskim trgovskim in obrtnim šolam, ker bo dobro služilo kemikom ki bodo tudi lahko mnogo pripomogli k nadaljnemu delu na tem polju, kakor ga omenja urednik v uvodu knjige.

Naša samoizobrazba.

— **s »O zgodovini Radeč«** predaval pri Učiteljskem društvu za krški okraj dne 5. maja 1923 tov. M. Šterk.

— **s »O teharskih plemičih«**, predaval pri Celjskem učiteljskem društvu dne 12. maja 1923 tov. Gosak.

— **s »O razvrtku Anovške šole«** predaval pri Svetolenarskem učiteljskem društvu dne 5. maja 1923 tov. M. Lešnik.

— **s »O uporabnih nalogah v računstvu na vseh stopnjah«** predaval pri Svetolenarskem učiteljskem društvu dne 5. maja 1923 tov. F. Šegula.

— **s »O vzgoji značaja«** predaval pri Kamniškem učiteljskem društvu dne 16. maja 1923 tov. Ernest Tiran.

— **s »O Pirquetovem sistemu prehrane«** predaval pri Učiteljskem društvu za kranjski okraj dne 9. maja 1923 tov. E. D. Vidic.

Po sklepu lista.

— **Zakon o državnih nameščencih sprejet tudi v narodni skupščini.** Dne 24. julija je bila sprejeta v narodni skupščini nova službena pragmatika. Glasovalo je 142 poslancev in sicer 121 za in 21 proti. Opozicija je odšla iz zbornice. — Podrobnejša poročila prinesemo po kongresu.

— **i Počitniški izlet.** Radi učit. kongresa v Ljubljani, odpotujemo v Dalmacijo šele 8. avgusta (zvečer) iz Ljubljane (glavni kolodvor). Natančen čas bo objavljen v dnevnikih. Skromna moja želja bi bila, da bi bil pred odhodom sestanek, da se temeljito pomenimo in preštejemo našo armado in sicer isti dan pred odhodom (8. avgusta) ob 10. uri v hotelu

Tivoliju. Radi glavnega finančnega vprašanja: Ako se ne bomo vozili po morju (štrajk mornarjev) bi zadostovalo 400—500 Din. V Splitu je 50 postelj na razpolago, kosilo in večerja 12.5 Din, v Sarajevu dnevno prehrana 20 Din, od drugod še nisem prejel pozitivnega odgovora. Svetujem samo: Oborožimo se z limonami, sladkorjem in konservami. Iz Dalmacije se lahko solidarno obrnemo tudi proti Beogradu z malenkostnimi stroški. — Ker sem se mudil do 24. t. m. v Srbiji, nisem mogel odgovoriti tozadevno mncim tov. icam, kar mi naj oprostite. — Vsem izletnikom kličem: Pogum in do svidenja! — Mrovljé.

— **i Članom(-icam 152 učitelj. P. F. S.** Ponovno prosim, poravnajte dolg za »Dačko legitimacijo« in »Popis olakšica«, ki se je začel razpošiljati. Ker mnogi člani F. S. niso točno poslali svoje nabrane dobrotvorne člane, se je moralo pridjati 3 dostavke k »Popisu« in tisk se je zavlekel. Vsak član lahko potuje brez čl. izkaznice in ima vozno olajšavo tudi s samo »D. legit.«, ker so iste potrjene od podružnice F. S. — Mrovljé.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Štev. 1914.

RAZPIS

učnih mest v stalno namestitev v kamniškem okraju se vsled razpisa višjega šolskega sveta z dne 11. julija 1923, št. 7044 razpisujejo ta-le učna mesta v stalno namestitev:

- A. Služba nadučitelja:
  1. na šestrazredni deški šoli v **Kamniku**;
  2. na dvorazredni mešani šoli v **Čemšeniku**;
  3. na dvorazredni mešani šoli v **Blagovici**;

4. na dvorazredni mešani šoli v **Št. Gotardu**.

B. Služba učitelja:

1. na petrazredni mešani šoli v **Komendi**.

C. Služba učitelja-voditelja:

1. na enorazredni mešani šoli v **Selih nad Kamnikom**.

Č. Služba učiteljice:

1. na dvorazredni mešani šoli v **Št. Gotardu**.

Za nadučiteljsko mesto Kamnik imajo prednost oni ki so izobraženi za trgovske in obrtno-nadaljevalne šole.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom predloži okrajnemu šolskemu svetu v Kamniku do

dne 12. avgusta 1923.

Kamnik 13. julija 1923.

Predsednik.

Štev. 1091/I.

RAZPIS UČITELJSKE SLUŽBE.

Z dovoljeniem višjega šolskega sveta se razpisuje na petrazrednici v **Limbušu** služba za učitelja

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo službenim poti do

dne 19. avgusta 1923

pri krajnem šolskem svetu v Limbušu.

Okrajni šolski svet Maribor.

dne 19. julija 1923.

Štev. 182.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB.

Razpisujeta se na štirirazrednici v **Zibiki**, pošta **Pristava**, mesto nadučitelja (s službenim stanovanjem) in mesto učiteljice (s prostim stanovanjem).

Pravilno opremljene in kolekovane prošnje je vložiti službenim potom pri krajnem šolskem svetu v **Zibiki** do 20. avgusta 1923.

Okrajni šolski svet Šmarje v Celju.

dne 18. julija 1923.

Šolska vodstva

prosimo, da blagovolijo svoja naročila vpslati čimprej, ker se ob začetku šolskega leta zaradi prevelikega navala ne more vsakemu hipoma postreči.

Učiteljska tiskarna in knjigarna.

Konfekcijska industrija

DRAGO SCHWAB

Ljubljana

Pod Narodno kavarno. Dvorni trg 3.

Priporoča svojo bogato zalogo modnih promenadnih, salonskih in športnih oblek za gospode in dečke. Vedno v zalogi vseh vrst raglani, površniki, zimniki, dežni plašči, peletine, usnjeni suknjiči, čepice, perilo, dežniki itd.

Specijalna zaloga angleškega in češkega sukna.

Zajamčeno prvovrstna izdelava oblek po meri.

Solidne cene!

Lastni izdelki!